

Onderzoeksrapport *naar draagvlak* *en organisatorische haalbaarheid van een* **bio-energiecentrale** *op Zevenellen*

Draagvlak is niet vanzelfsprekend,
ambitie niet vrijblijvend !

VONCKEN PROJECTEN
verbindt ecologie en economie

provincie limburg
gesubsidieerd door de Provincie Limburg

INHOUDSOPGAVE

1. INLEIDING	2
A. PROJECTOPDRACHT	2
B. DOESTELLING	2
C. AANPAK VAN HET ONDERZOEK	2
2. SAMENVATTING	3
3. ACTORENINVENTARISATIE	4
A. ACTOREN DIE DE PUBLIEKE WAARDEN VERTEGENWOORDIGEN	5
B. ACTOREN DIE DE SOCIALE WAARDEN VERTEGENWOORDIGEN	6
C. ACTOREN DIE DE BUSINESS WAARDEN VERTEGENWOORDIGEN	6
D. ACTOREN DIE DE CREATIEVE WAARDEN VERTEGENWOORDIGEN	7
4. KRACHTENVELDANALYSE OP BELANGEN, UITDAGINGEN EN OPTIES	8
A. ANALYSE VAN PUBLIEKE WAARDEN ACTOREN	8
B. ANALYSE VAN DE SOCIALE WAARDEN ACTOREN	12
C. ANALYSE VAN DE BUSINESS WAARDEN ACTOREN	13
D. ANALYSE VAN DE CREATIEVE WAARDE ACTOREN	17
5. CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN	18
6. LITERATUUR	21

1. Inleiding

A. Projectopdracht

Dit project is uitgevoerd in opdracht van Comiva, met ondersteuning van een subsidie van de provincie Limburg in het kader van het programma: Limburgse Land- en Tuinbouw loont. Comiva is de afkorting van Coöperatie voor mineralen valorisatie. Comiva is een coöperatie van 75 varkenshouders die samenwerken om hun bedrijfsvoering duurzamer en rendabeler te maken. De ontwikkeling van een bio-energiecentrale op Zevenellen waar duurzame energie uit mest gewonnen wordt en mineralen op een haalbare en betaalbare wijze worden verwerkt, past in het streven van Comiva.

B. Doelstelling

Het doel is om te onderzoeken wat er nodig is om alle betrokken actoren mee te krijgen in de realisatie van een bio-energiecentrale. Dit rapport geeft een advies over wat nodig is om te komen tot een vervolgstap.

C. Aanpak van het onderzoek

Het idee om een duurzaam energieproject te realiseren op Zevenellen is niet nieuw. Er zijn al veel ideeën en initiatieven geweest, maar tot op heden heeft het nooit geleid tot een concreet project.

In het kader van dit project is met veel betrokken actoren gesproken en onderzocht waar de knelpunten zitten en waarom het nog niet tot een concreet project is gekomen. De verschillende belangen en wensen zijn geïnventariseerd. Er is gekeken naar:

- De uitgangspunten op Zevenellen:
- De samenwerkingsmogelijkheden
- De kansen en bedreigingen in de markt en de omgeving
- Het regionale en nationale kader
- Hoe kijken ondernemers naar een dergelijk initiatief?

De resultaten zijn in dit rapport uitgewerkt in een actoreninventarisatie en een krachtenveld-analyse op belangen, problemen en opties gevolgd door een aanbeveling voor een vervolgstap.

Het onderzoekstraject is voor OML aanleiding geweest om zich te heroriënteren op haar rol en aanpak. Dit heeft geleid tot een intensieve samenwerking waarbij met allerlei betrokken partijen gewerkt is aan een nieuw strategisch plan voor Zevenellen. Dit plan zal begin 2016 worden vastgesteld. OML kiest hier voor een duidelijke rol om het bedrijventerrein Zevenellen tot een biobased bedrijventerrein te ontwikkelen.

2. Samenvatting

De ontwikkeling van een bio-energiecentrale op bedrijventerrein Zevenellen, waar duurzame energie uit mest gewonnen wordt en mineralen op een haalbare en betaalbare wijze worden verwerkt, wordt door Comiva gezien als een wenselijke ontwikkeling. Comiva is een coöperatie van 75 varkenshouders die samenwerken om hun bedrijfsvoering duurzamer en rendabeler te maken. Met ondersteuning van een subsidie van de provincie Limburg in het kader van het programma Limburgse Land- en Tuinbouw loont, is dit onderzoek uitgevoerd. Het doel is: achterhalen wat nodig is om alle betrokken actoren mee te krijgen in de realisatie. De resultaten zijn in dit rapport uitgewerkt in een actoreninventarisatie en een krachtenveld-analyse op belangen, problemen en opties gevolgd door aanbevelingen voor vervolgstappen.

In de basis is er draagvlak voor de ontwikkeling en realisatie van een bio-energiecentrale op Zevenellen. Vooral bij overheden en business partijen is het draagvlak aanwezig. Het initiatief past binnen diverse ambities van de overheden. Het sluit aan bij de genoemde wenselijke ontwikkeling vanuit de agrarische sector om te komen tot een duurzame oplossing voor productie van bio-energie en het verwerken van mest-mineralen. Tot op heden is er echter geen tot weinig aandacht besteed aan de draagvlakontwikkeling bij burgers en direct omwonenden. Op basis van ontwikkelingen rond het bedrijventerrein Zevenellen en eerdere initiatieven kan wel geconcludeerd worden dat de omgeving kritisch kijkt naar de ontwikkelingen. Het is onduidelijk in hoeverre hier sprake van draagvlak is. Dit aspect verdient nog extra aandacht. Het opzetten van een professioneel dialoog traject is gewenst. Zeker bij de aanstaande ruimtelijke transitie van het bedrijventerrein Zevenellen.

Het rapport heeft als ondertitel mee gekregen “draagvlak is niet vanzelfsprekend, en ambitie niet vrijblijvend”. De partijen met ambitie zijn gezamenlijk verantwoordelijk om te werken aan draagvlak. Daarom het advies om samen aan de slag te gaan en vorm te gaan geven aan de invulling van het project. Organisatorisch is de realisatie van een bio-energiecentrale haalbaar, maar daarvoor moet wel nog wat gebeuren.

In de regel wordt in dit soort projecten veel accent gelegd op techniek. Ze worden vooral vanuit de techniek aangevlogen. Wel begrijpelijk omdat technische haalbaarheid natuurlijk van cruciaal belang is. Echter daar zit ook een valkuil, omdat er zeer veel andere factoren in de haalbaarheid een rol spelen. Daarom een aanbeveling om eerst vanuit de communicatiekant aan de slag te gaan. Zet een dialoogtraject met de omgeving in gang. Zoek naar optimale meerwaarde voor alle betrokken actoren. Daarnaast is op organisatorisch aspect geconstateerd dat Zevenellen nog geen eenheid is. Om een initiatief van de grond te krijgen is een helder kader nodig. Zorg dat er een regisseur komt. Vorm vanuit de business partijen een consortium en ga gezamenlijk het ontwikkeltraject in.

Voor de haalbaarheid van duurzame energieprojecten is het verkrijgen van SDE+ subsidie noodzakelijk. Echter voordat duidelijk is dat deze te krijgen is, moet er een lang en kostbaar ontwikkeltraject doorlopen worden. Het is aan de gezamenlijke partijen de uitdaging om te zoeken naar dekking van de risico's en kosten van dit ontwikkelingstraject.

Resultaat van het onderzoekstraject is dat OML hierin aanleiding heeft gezien om een nieuw strategisch plan te maken voor het bedrijventerrein Zevenellen en haar rol daarin. OML staat in de startblokken om samen met partners invulling te geven aan de realisatie.

3. Actoreninventarisatie

Actoren zijn betrokken vanuit een bepaald belang. Ze vertegenwoordigen vaak een bepaalde waarde die gekoppeld is aan dat belang. Daarom is hier gekozen om te trachten de verschillende actoren naar waarden vertegenwoordiging in te delen. Dit is gebaseerd op de gedachte dat nieuwe samenwerkingsvormen voor de realisatie van ruimtelijke ontwikkelingsprojecten nodig zijn. (Grond voor samenwerking, Th Camps 2008).

Veranderende focus in een nieuwe samenwerkingsvorm

Van	Naar
Objectwaarde	Conceptwaarde
Plandominantie	Co-creatie
Fasegewijs denken	Denken in functies
Opeenvolgend	Gelijktijdig
Capaciteit gedreven	Concept gedreven
Mechanisch handelen	Flexibel handelen
Denken in verstoringen	Denken in kansen
Individueel	Samenwerkend vermogen
Individueel (eigen belang)	Gezamenlijk eindresultaat
Standaardbenadering	Maatwerk

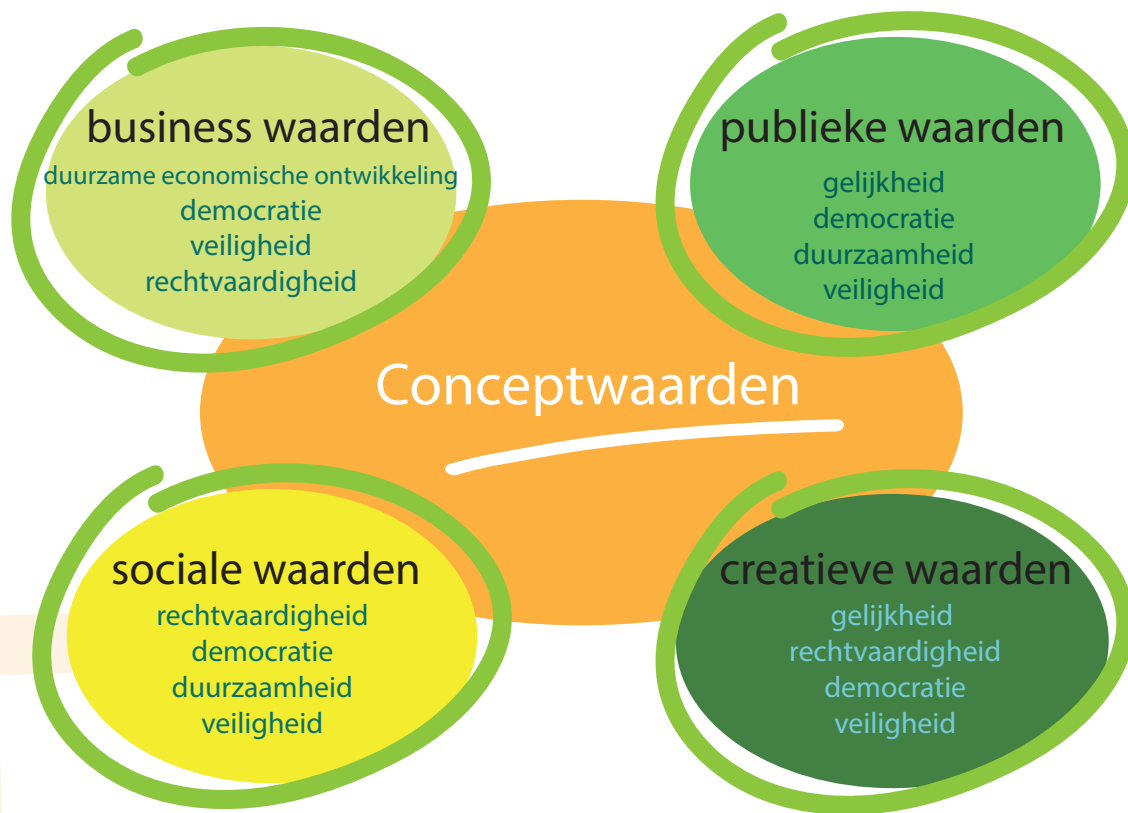
Het gaat tenslotte om te komen tot een conceptwaarde en niet enkel tot een objectwaarde. Ingewikkelde projecten, waarvan in deze sprake is, komen alleen tot stand als alle actoren een deel van hun belang weten te realiseren. Niemand kan enkel en alleen zijn eigen belang realiseren. De oplossing ligt in het bereiken van een gezamenlijke conceptwaarde. De verschillende waarden gebieden zijn niet geïsoleerd en zijn daarmee niet gekoppeld aan een bepaalde partij.

Verschil tussen waarden en belangen

Waarden verwijzen naar algemene principes die belangrijk worden geacht. Iets waar naar gestreefd wordt. Een ideaal, moreel, ethisch. Iets vinden.

Belangen hebben te maken met iets dat voordelig of nuttig is. Het betreft vaak praktische zaken. Geld of economie. Iets hebben.

Globaal kunnen er vier waardegebieden worden onderscheiden: de publieke waarden, de sociale waarden, de business waarden en de creatieve waarden. De actoren die de deze waarden vertegenwoordigen worden hieronder kort besproken.

A. Actoren die de publieke waarden vertegenwoordigen

De publieke waarden worden vertegenwoordigd door verschillende overheden. Waarden die hier spelen zijn: gelijkheid, democratie, veiligheid en duurzaamheid. De belangen die zij bij dit project hebben zijn: economische groei, productie van duurzame energie, CO2-reductie, werkgelegenheid, ontwikkeling van biobased economie, invulling ruimtelijk beleid, ontwikkeling regionale dragers van de economie.

Betrokken actoren:

- Ministeries (EZ, M&I, Agro)
- Provincie Limburg
- Gemeente Leudal
- Keyport, (7 samenwerkende Midden Limburgse gemeenten)
- Gebiedsbureau Midden Limburg
- RVO (Rijksdienst Voor Ondernemend Nederland)

B. Actoren die de sociale waarden vertegenwoordigen

Er is een breed gremium aan partijen actief die gezamenlijk opkomen voor de belangen die als sociale waarden kunnen worden aangeduid. Ze vertegenwoordigen veelal de directe omgeving of algemene maatschappelijke belangen. Denk hierbij aan ondernemers- of bewonersverenigingen, milieuorganisaties, brancheorganisaties, vakbonden en lobbyclubs. Bewoners, burgers en omwonenden vormen belangrijke groepen bij complexe ruimtelijke projecten. Aan de ene kant vormen ze een belangrijke bron van potentiële weerstand maar tegelijkertijd zijn zij ook de belangrijkste partij voor waarde toevoeging. Waarden die hier spelen zijn: rechtvaardigheid, duurzaamheid, veiligheid, democratie. De belangen die zij bij dit project hebben zijn: een gezonde leefomgeving, economische groei, productie duurzame energie en verwerken van mest mineralen, CO2-reductie en duurzame ontwikkeling. Een belangrijk gevaar is de neiging van overheden om de publieke waarden op een hoop te gooien met de sociale waarden.

Betrokken actoren:

- LLTB
- Groen Gas Nederland/Groen Gas Mobiel
- Dorpsraden, bewonersverenigingen
- FrieslandCampina
- Rabobank
- Milieuorganisaties
- One-issuepartijen, actiegroepen (regionaal/landelijk)

C. Actoren die de business waarden vertegenwoordigen

Voor deze actoren staan veelal de economische en bedrijfsmatige waarden centraal. Projectontwikkelaars, bouwers, toekomstige gebruikers, maar ook mee-ontwikkellende publieke partijen zoeken financieel rendement of andere meerwaarde om hun doel te realiseren.

Ook burgers, die directe burens zijn van te ontwikkelen initiatieven vallen in deze categorie. In de basis hebben actoren in deze categorie directe lusten en/of lasten van het project. Dat kan in financieel rendement zijn, maar ook negatief in verminderd woongenot.

Van groot belang is dat alle actoren in deze categorie zich bewust zijn van zowel positieve als negatieve waarden en deze waarden als legitiem ervaren. Daarvoor is transparantie tussen betrokken business partijen en overige partijen een sleutelwoord. Transparantie beperkt zich hier niet alleen tot het project alleen, maar reikt naar de verantwoording in brede maatschappelijke zin. Bedrijven die niet voldoende transparant zijn zullen zich niet kwalificeren als betrouwbare business partner.

Waarden die hier spelen zijn: duurzame economische ontwikkeling, democratie, veiligheid, rechtvaardigheid. De belangen die deze actoren bij dit project hebben zijn: financieel rendement, continuïteit van bedrijfsvoering, werkgelegenheid, en ruimtelijke inpasbaarheid.

Betrokken actoren:

- Comiva
- Individuele veehouders
- Ontwikkelingsmaatschappij Midden Limburg (OML)

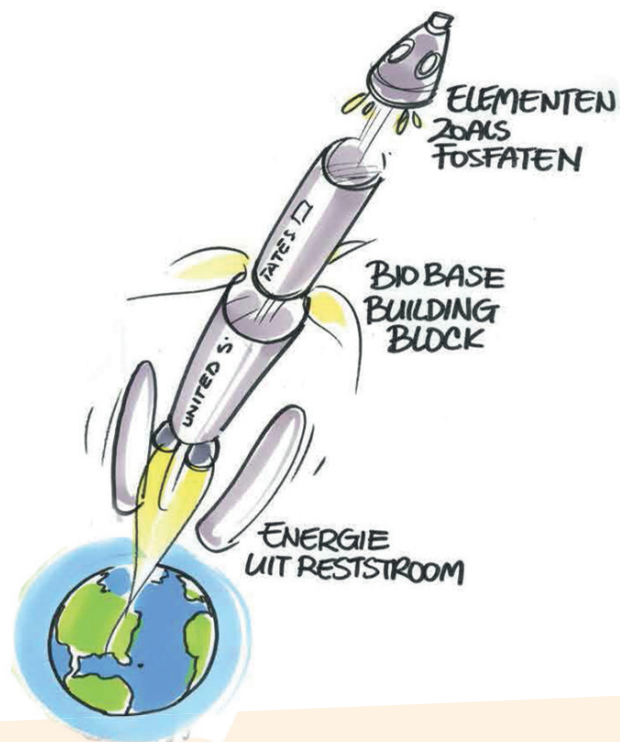
- Burgers, directe buren
- Attero
- Nuon Power
- Ballast Nedam
- Vitelia
- Nunhems
- CNG Net

D. Actoren die de creatieve waarden vertegenwoordigen

De creatieve waarden worden gekenmerkt door waarde toevoeging op basis van ideeën, concepten en ontwerpen. Creatieve waarden vervullen een belangrijke aanjaagrol en maken de meerwaarde tastbaar. Soms worden ze ook als lastig, overbodig en duur beschouwd terwijl zij een onmisbare schakel vormen om te komen tot innovatieve oplossingen. Architecten, innovatiemanagers/adviseurs, visionairs en andere professionals dragen bij aan deze waarde. Belangen die deze actoren bij dit project hebben zijn: het doorbreken van geïnstitutionaliseerde denkpatronen en structuren, innovatieve aanpak, duurzaamheid, veiligheid en samenwerkingsverbanden. Waarden die hier spelen zijn: gelijkheid, rechtvaardigheid, veiligheid en democratie. Betrokken partijen in deze categorie hebben alleen het belang dat er een optimum gevonden wordt in het realiseren van de conceptwaarde. Waarbij zoveel mogelijk beantwoord wordt aan de belangen van de verschillende actoren.

Betrokken actoren:

- RoyalHaskKoning DHV
- Imagro
- Voncken E Projecten
- Buro Kragten
- DBV, driven bij Values

4. Krachtenveldanalyse op belangen, uitdagingen en opties

Op basis van de gekozen indeling van de betrokken actoren is de krachtenveld-analyse gemaakt. Hierbij is gekozen om de analyse op hoofdgroep niveau te maken en daar waar gewenst in te zoomen op een individuele actor. Om te komen tot een gedragen oplossing is het van belang om te weten wat de belangen zijn achter de standpunten van de verschillende actoren. Analyse van deze belangen is daarom van belang.

A. Analyse van publieke waarden actoren

Nationale en regionale overheid heeft grote ambities.

De Nederlandse overheid heeft op een aantal terreinen grote ambities. In dit ontwikkeltraject spelen ambities op het gebied van economische groei, werkgelegenheid, duurzame energieproductie, biobased economy, het sluiten van mineralen kringlopen en mestverwerking een rol. Vanuit verschillende ministeries worden op deze onderwerpen stimuleringskaders ontwikkeld en wetgeving vastgesteld. De overheid heeft meerdere mogelijkheden om gewenste ontwikkeling te initiëren. Dat kan door positieve stimulans of door verplichtende wetgeving. De overheid stelt kaders en faciliteert, de markt moet het uitvoeren.

In dit project moeten ondernemers het doen en ondernemers komen in beweging door of geld verdienen of verplichtende regelgeving. Verplichtende regelgeving zullen ondernemers alleen uitvoeren als continuïteit van bedrijfsvoering is gegarandeerd. In dit speelveld moet de ontwikkeling van een bio-energiefabriek op Zevenellen gerealiseerd worden.

Niets menselijks is ons vreemd

Gedrag van mensen wordt beïnvloed door belonen en straffen. Zo werkt het ook bij overheden en ondernemers. Overheden kunnen met subsidies ondernemers belonen om wenselijke ontwikkelingen te realiseren. Of ze kunnen bestraffen door strenge regels te stellen en ongewenst gedrag te verbieden. Ondernemers daarentegen komen in beweging als ze geld kunnen verdienen en zullen met tegenzin invulling geven aan verplicht opgelegde regels, die de continuïteit van de bedrijfsvoering beïnvloeden.

Belonen van goed gedrag leidt sneller tot de gewenste oplossing dan straffen.

Het hebben van ambitie is niet voldoende om realisatie in beweging te brengen

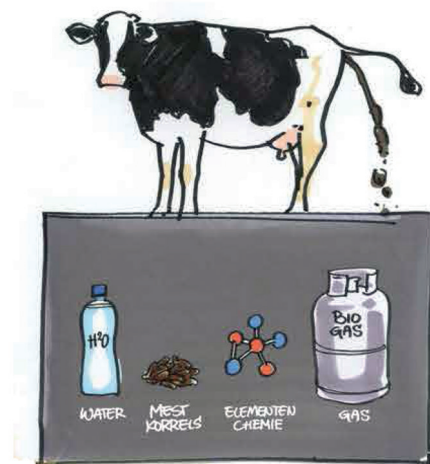
Het ministerie van EZ staat aan de lat om te zorgen dat er in 2020 14 % duurzame energie geproduceerd wordt. Het belangrijkste stimuleringskader om dit te bereiken is de SDE+ subsidie die beschikbaar is voor de productie van duurzame energie. De SDE+ regeling stuurt op zoveel mogelijk duurzame energie tegen zo min mogelijk kosten. Ondanks stimuleringsregelingen en de SDE+ regeling worden er onvoldoende biomassa gerelateerde projecten gerealiseerd. Het ontbreekt vaak aan een 'natuurlijke' trekker van dit soort projecten, mede omdat de financiële haalbaarheid moeilijk is en er veelal wordt gevreesd voor overlast in de

directe omgeving. Het is aan de markt om projecten te ontwikkelen en kansen en risico's in te schatten. De markt kan het echter niet alleen.

Naast duurzame energieproductie heeft het ministerie van EZ ook ambities op het gebied van groene groei, techniek innovatie en biobased economie. In de ambitie naar een duurzame samenleving streeft de overheid naar een vervanging van fossiel gebaseerde grondstoffen naar biomassa gerelateerde grondstoffen. Voor deze transitie is veel faciliterend, stimulerend kader ontwikkeld, echter er zijn geen specifieke exploitatiesubsidies vergelijkbaar met de SDE+ , beschikbaar. De transitie moet vooral door marktwerking van de grond komen. Realiteit is dat ontwikkelingen maar mondjesmaat van de grond komen.

Ontwikkeling van een bio-energiecentrale dient meerdere doelen

Op het gebied van milieu staat het ministerie van Milieu & Infrastructuur aan de lat om te zorgen dat onze samenleving blijft functioneren binnen de afgesproken milieukaders. Kaders op het gebied van o.a. luchtkwaliteit, water- en bodemkwaliteit. In het kader van project op Zevenellen is het verwerken van mestmineralen tot exporteerbare meststoffen of kunstmest vervangende meststoffen aan de orde. Het ministerie heeft, vaak in navolging van Europese afspraken, wettelijke kaders gesteld aan bodem- en grondwaterkwaliteit, die bereikt moeten worden door afspraken over maximale bemestingsnormen. Bereiken van evenwicht op de mestmarkt is een van de doelstellingen en daarvoor is in 2014 een wettelijke mestverwerkingsplicht ingevoerd.

Regionale en lokale overheden

De provinciale overheid staat aan de lat als het gaat over vormgeving van het ruimtelijk beleid en de stimulering van de economische ontwikkeling en werkgelegenheid. Ook op het terrein van verduurzaming heeft de provincie een uitvoerende taak ten aanzien van nationale doelstellingen.

Lokale overheden hebben eveneens een betrokkenheid in het realiseren van de nationale en provinciale ambities. Hier speelt echter nadrukkelijker dat bij de uitvoering en realisatie tegengestelde belangen tot spanning kunnen leiden. De lokale overheid zal hierin altijd gehouden zijn om te toetsen aan regelgevend kader, maar zal ook daar waar gewenst en nodig zoeken naar vernieuwde aanpak en innovatieve oplossingen.

Verleden, heden en toekomst van Zevenellen, onlosmakelijk met elkaar verbonden

In het concrete geval van de bio-energiecentrale op Zevenellen is er al een verleden. De ontwikkeling van de bio-energiecentrale wordt op de locatie Zevenellen onderzocht, omdat het past binnen het geldende bestemmingsplan. Zevenellen is een bedrijventerrein waar in het verleden activiteiten plaatsvonden die in de categorie zware industrie vallen. Afvalverwerking en een kolencentrale zijn activiteiten die binnen de milieucategorie 3, 4 en 5 val-

len. Milieucategorieën indeling is een systematiek die in onze ruimtelijke ordening gebruikt wordt en die aangeeft welke type activiteit op welke plaats toegestaan is. De verschillende categorie indelingen houden rekening met de te verwachte overlast op de omgeving. Door afstandsgrenzen tot hindergevoelige objecten, zoals burgerwoningen of natuurgebieden, wordt de plaats waar industriële activiteiten toegestaan zijn, bepaald. De realisatie van een bio-energiecentrale vraagt een industrie locatie met, afhankelijk van de gekozen technische configuratie, milieucategorie 3, 4 of 5. Verkeersbewegingen, lucht en geluid zijn factoren die bepalend zijn en gewogen worden.

Relatie gemeente Leudal en OML

Bedrijventerreinen zijn lange tijd door gemeenten zelf ontwikkeld en beheerd. Door meer wenselijke regionale samenwerking heeft de gemeente Leudal de herontwikkeling van bedrijventerrein Zevenellen ondergebracht bij Ontwikkelingsmaatschappij Midden-Limburg (OML). OML ontwikkelt en beheert bedrijventerreinen voor meerdere Midden Limburgse gemeenten. OML wordt gezien als een verlengstuk van de gemeente. Dit vertroebelt de discussie wel eens. Daarom is het in kader van deze indeling van belang om duidelijk te maken dat OML gewoon een business-partner is. Een business-partner die weliswaar handelt in opdracht van gemeenten, maar duidelijk een zakelijk belang heeft, de herontwikkeling van het bedrijventerrein Zevenellen.

Meervoudig belang gemeente Leudal

De gemeente Leudal heeft een meervoudig belang. Naast de wens om tot nieuwe economische dragers te komen, moet ook rekening gehouden worden met de belangen van de omgeving. Naast natuur en landschap zijn dat vooral de belangen van de omwonenden. Omwonenden die belang hechten aan een veilige en gezonde leefomgeving en die vrezen dat met de bouw van een bio-energie installatie deze belangen geschaad worden. De organisatie van draagvlak is daarmee ook een zorg voor deze actoren.

De gemeente Leudal heeft ook een puur financieel belang in het geheel. Via OML is en wordt er geïnvesteerd in bedrijventerreinen. Zowel in ontwikkeling van nieuwe terreinen als in het revitaliseren van oude terreinen. Via het verdienmodel van OML moeten de gemaakte kosten terugverdiend worden.

Het hebben van een meervoudig belang vraagt vooral aandacht bij de gemeente Leudal voor de invulling van haar rol.

Het verkrijgen van een SDE+ beschikking is een hele opgave

De rijksdienst voor ondernemend Nederland, RVO is de uitvoerder van het vastgestelde subsidiebeleid. Ondernemers kunnen bij RVO een SDE+ subsidie aanvragen. RVO kan subsidie alleen maar toekennen als aan de gestelde voorwaarden voldaan wordt. Een ondernemer dient eerst een technische uitwerking van zijn project te maken. Vervolgens moet er een vergunning aangevraagd worden en moet de financiering geregeld worden. Pas als de ondernemer een goedgekeurde vergunning en goedgekeurde financiering heeft kan een SDE+ aangevraagd worden. Tussen het idee en het ontvangen van een SDE+ beschikking zit minimaal 2 jaar, maar meestal duurt het 5 tot 6 jaar. Een veel te lange periode om risico's te kunnen managen. Ondernemers zullen deze routes dan ook alleen doorlopen als er financieel rendement te halen is. Helaas is dat maar in weinig vergistingsprojecten aan de orde.

Werking van de SDE+ systematiek

Jaarlijks kunnen initiatiefnemers een aanvraag voor SDE+ subsidie indienen, waarbij ingeschreven kan worden in fase 1 tot 9 (Situatie 2015/2016). Per fase wordt de te verkrijgen subsidie hoger. Het budget is echter begrenst, waardoor de kans aanwezig is dat in hoge fase geen budget meer beschikbaar is. In de regel is het budget in fase 3 tot 4 op. De bio-energiecentrale op Zevenellen is een monovergisting-installatie van dierlijke mest. De businesscase van dit soort projecten heeft in de regel een SDE+ fase 6-9 nodig voor een gezonde exploitatie.

In 2016 is er een substantieel hoger SDE+ budget beschikbaar. Was er in 2015 € 3,5 miljard beschikbaar, voor 2016 het budget verhoogd naar € 8 miljard. Het is aannemelijk dat ook in de jaren daarna een substantieel hoger budget beschikbaar is. De kans dat voor monomest-vergisting SDE+ budget in de hogere fases beschikbaar is, is daarmee aanzienlijk groter. Er ligt dus een reële kans op haalbaarheid.

Ingewikkelde regelgeving en procedures bijna onneembare hobbel

Initiatiefnemers van projecten zullen bij de overheid aankloppen om langs de route van recht en regelgeving een vergunning te halen. Regelgeving en procedures zijn door de jaren heen zeer ingewikkeld geworden en vormen voor initiatiefnemers een belemmering. De ambities om te komen tot duurzame ontwikkeling en economische groei staat vaak op gespannen voet met het doorlopen van noodzakelijke vergunningsprocedures en de juridische inspraak trajecten waar belanghebbenden gebruik van kunnen maken.

De verschillende gezichten van één overheid

Overheden zijn naast beleidsontwikkelaar en wetgever ook vergunningverlener/toetser en handhaver. Daarnaast kennen de verschillende overheden bestuursorganen die naast uitvoerder van regels ook bestuurlijke afwegingen moeten maken voor nieuwe ontwikkelingen.

In feite is de overheid een samenvoeging van meerdere functies en rollen, georganiseerd in een instituut. De provincie en de gemeente zijn daarin de meest herkenbare uitingen voor de burger. Voor de burger is het onderscheid tussen de verschillende rollen van de overheid vaak moeilijk te herkennen. Politieke partijen spelen als volksvertegenwoordigers in dit geheel ook nog een rol, waardoor bij ontwikkelingen met veel belangen, vaak tegengestelde belangen, de betrouwbaarheid van de overheid in twijfel getrokken wordt.

Voor dit soort ontwikkelingstrajecten is een eenduidige communicatie vanuit de overheid van cruciaal belang. De verschillende overheden en onderliggende sectoren/afdelingen dienen zich bewust te zijn van hoe burgers dit ervaren. Daarom verdient goede communicatie extra aandacht.

Actoren die de publieke waarden vertegenwoordigen stellen kader, ze controleren, faciliteren en stimuleren. Hebben een verantwoordelijkheid om te zorgen voor evenwicht in de besluitvorming en wegen het draagvlak in de omgeving en maatschappij. Ze spreken wel ambitie uit, maar zijn niet de geëigende partij om een bio-energiecentrale te realiseren.

B. Analyse van de sociale waarden actoren

Belangenvertegenwoordigers zijn niet de trekkende partij

Sociale waarden zijn heel divers en worden door zeer verschillende actoren behartigd. Zo behartigen ondernemersverenigingen en brancheorganisaties de economische belangen van ondernemers. Verschil met de individuele ondernemer is dat deze actoren niet zelf voor eigen rekening en risico investeren. Hun rol is daarom ook duidelijk anders. Vaak vertegenwoordigen ze een gehele sector, waarbinnen zelfs sprake kan zijn van tegengestelde belangen bij aangesloten leden. Deze actoren zijn om deze reden vaak niet in de gelegenheid om als trekkende partij op te treden in de ontwikkeling van concrete investeringsprojecten. Toch zijn deze actoren van groot belang, vooral in het voortraject van de gewenste ontwikkeling.

Zo is ook de rol te duiden van clubs die zich inspannen om bepaalde wenselijke marktontwikkeling te stimuleren. Groen Gas Nederland en Groen Gas Mobiel vallen in deze categorie. Ze kunnen helpen, faciliteren in de marktontwikkeling, maar zijn geen trekker van het investeringsinitiatief.

Periferie van de agrosector wordt geacht zich op de corebusiness te focussen.

In deze categorie vallen ook de vele aan de landbouw gerelateerde toeleveringsbedrijven en verwerkende industrie. Primair is het hun taak zich te richten op de corebusiness en kunnen ze de ontwikkeling van mestverwerking of duurzame energieproductie alleen maar zijdelings faciliteren. Pas als dergelijke partners echt bereid zijn te investeren en te exploiteren gaan ze de business waarde in deze vertegenwoordigen. Is dat niet het geval dan zijn en blijven het vertegenwoordigers van de sociale waarde. In de projectontwikkeling op Zevenellen vallen de zuivel- en vleesverwerkers, banken en de mengvoederindustrie in deze categorie.

Milieuorganisaties en one-issuepartijen komen indirect of in algemene zin op voor specifieke

ke waarden. Er is in het algemeen minder oog voor de integraliteit van bepaalde oplossingen, maar ventileert vanuit de eigen focus een mening over het wel of niet gewenst zijn van een bepaalde ontwikkeling.

Ervaren procedurele ongelijkheid wordt omgezet in weerstand richting eerste initiatief.

Dorpsraden en bewonersverenigingen vertegenwoordigen in zijn algemeenheid de belangen van de omgeving. De weerstand is vaak gerelateerd aan de te verwachten impact op de omgeving. Deze actoren hebben veel last van de vermeende procedurele ongelijkheid die in ons ruimtelijke ordeningssysteem zit. Omwonenden worden geconfronteerd met een initiatief en worden op dat moment gedwongen om daar een mening over te hebben. Ten opzichte van overheden en bedrijven starten deze actoren met een informatieachterstand. Dat is meteen een bron van ergernis, die leidt tot vergroting van de weerstand. De eerste ondernemer die met een initiatief komt op het bedrijventerrein Zevenellen heeft te dealen met deze weerstand. In feite moet deze ondernemer de weg effenen voor de volgende initiatieven. Op dit punt hebben de terreineigenaren en de gemeente een medeverantwoordelijkheid in het ontwikkelingstraject.

Burgers vinden iets, direct omwonenden ervaren iets in hun achtertuin

Actoren die business willen realiseren kampen met het spanningsveld tussen het wensbeeld van de burger en het daadwerkelijke handelen van directe burens. In het streven naar een duurzame wereld wil de maatschappij af van fossiel grondstoffen, maar de buur van een concreet initiatief komt in verzet als daarvoor iets in zijn of haar achtertuin moet gebeuren.

C. Analyse van de business waarden actoren

Ondernemers hebben een continuïteitsbelang

Actoren die de business waarden vertegenwoordigen hebben een heel duidelijke doel. Ze willen de continuïteit van hun bedrijf waarborgen. Daarvoor is financieel rendement noodzakelijk. Niets mis mee, maar wel van belang dat andere actoren dit herkennen en erkennen. Naast geld verdienen hebben ondernemers ook oog voor duurzaamheid. Ook kennen en voelen ze de verantwoordelijkheid om onze aarde duurzamer te maken. Ontwikkeling van duurzame energieprojecten en verwerking van mest-mineralen zijn activiteiten die niet alleen ontwikkeld worden om maximaal financieel rendement te halen. De praktijk laat zien dat ondernemers bereid zijn dit soort business ook te realiseren als het kostendekkend is. Maar daar ligt wel de grens.

Mest als belangrijke grondstof of waardeloos afval

Dierlijke mest is de basis grondstof waarop het project voor de bio-energiecentrale op Zevenellen is gebaseerd. Mest is een goede voedingsbron voor gewassen, het speelt een cruciale rol in het beheer van de bodemvruchtbaarheid en het op peil houden van de agrarische productiviteit. Echter voor deze invulling is er meer dan mest genoeg. Voor het in evenwicht houden van een goede bodemvruchtbaarheid en milieu verantwoord telen wordt in Neder-

land meer mest geproduceerd dan op de bodem aangewend kan worden. Deze overschot-mest heeft in het economische verkeer in Nederland de waarde van afval en is daardoor voor de individuele veehouder een kostenpost.

Korte termijn opportunisme versus structurele lange termijn oplossing

Economisch en milieutechnisch verantwoord verwerken van de overschot mest is voor de veehouderij een belangrijke uitdaging. De mestmarkt is een complexe markt die door veel factoren beïnvloed wordt. Het is voor de individuele veehouder onmogelijk om invloed uit te oefenen op de grillige prijsontwikkelingen in deze markt. Dat is mede de reden waarom veel ondernemers een afwachtende houding in nemen en niet overgaan tot investering in technische oplossingen. Het probleem is van iedereen en daarmee ook van niemand. Veel ondernemers kiezen daarom om mest te scheiden in dik en dun. De dikke fractie wordt veelal gehygieniseerd en geëxporteerd naar het buitenland. De dunne fractie wordt op de Nederlandse markt afgezet. Geen ideale en duurzame oplossing maar wel een oplossing die weinig investering vergt en geen binding voor de lange termijn vraagt. Ontwikkeling en deelname in grootschalige verwerkingsinstallaties vraagt wel grote investeringen en langjarige contractuele verplichtingen van aanvoer van mest. Veehouders hebben nog steeds een keuze, waarbij ze zich bewust zijn van het risico dat de keuze voor de korte termijn geen structurele oplossing is.

Biovergisting biedt kans voor maatschappij en agro-sector

Het is niet noodzakelijk om biogas te produceren om mest te kunnen verwerken, maar verwerking via een bio-energiecentrale kan een voordeel bieden voor de veehouderijsector en de maatschappij. Veehouders kunnen er ook voor kiezen om mest te verwerken zonder er biogas uit te halen. De vraag is echter of dat ook op de lange termijn voldoende duurzaam is. Mest is in Nederland nog een van de weinige grote biomassastromen waar we duurzame energie uit kunnen produceren. In het streven naar een duurzame maatschappij die loskomt van fossiel is vergisting van mest wenselijk. Voor onze toekomstige welvaart kunnen we niet volstaan met alleen maar elektriciteit opgewekt uit wind en zon. In onze toekomstige energiemix hebben we ook biomassa gerelateerde energiekwaliteiten nodig en mestvergisting kan daar een bijdrage aan leveren.

Beeldvorming rond biovergisting remt enthousiasme

Biovergisting heeft in Nederland niet het beste imago. Dit imago is vooral bepaald door een aantal slechte voorbeelden in den lande. Biovergisting als vorm van duurzame energieproductie is echter een jonge sector en heeft een heel leertraject doorlopen. Waar 5 tot 10 voorbeelden te vinden zijn waar zaken niet goed gegaan zijn, zijn er meer dan 150 installaties waar de ondernemers vakmensen zijn en de zaken goed verzorgd zijn. Kwaliteit van bedrijfsvoering is zeer belangrijk gekoppeld aan een kwalitatief goed technisch concept. Biovergisting is een geheel gesloten proces, overlast op de omgeving kan veroorzaakt worden in de aan- en afvoer van biomassa. Met een goede technische inrichting en goed management is dat volledig beheersbaar.

Algemeenverbindendverklaring ontbreekt

In tegenstelling tot andere sectoren, zoals bij afvalverwerking en afvalwaterzuivering, kent de veehouderijsector geen algemeenverbindendverklaring voor de wijze van verwerking van mest voor alle spelers in de markt. Partijen kunnen niet profiteren van inspanningen van anderen. De ingevoerde verplichte mestverwerking laat nog veel ruimte voor verschillende invullingen en verwerkingswijzen. De mestverwerkingsplicht kan zelfs ingevuld (afgekocht) worden met vervangende verwerkingsovereenkomsten (VVO's). In tegenstelling tot wettelijke geregelde inzameling van bijvoorbeeld glas, papier, chemisch afval, is bij mest de aanvoer niet gegarandeerd. Dit is een cruciale factor om investeerders te kunnen binden.

Perspectief op duurzame bedrijfsvoering is nodig voor vertrouwen in samenwerking.

Samenwerking is daarom noodzakelijk, echter voor samenwerking is vertrouwen nodig. Vertrouwen in partners en vertrouwen in het economische perspectief van de gekozen verwerkingsroute. Daar wringt het, want er zijn nog onvoldoende perspectiefvolle verwerkingsroutes beschikbaar. De veehouders ervaren de geboden verwerkingsroutes veelal nog als te duur. Daarbij komt dat de winstgevendheid van de veehouder sterk onder druk staat en dat het verwerkingstarief van mest een bovengrens kent. In de huidige praktijk is het poorttarief voor een verwerkingsinstallatie leidend. Uit onderzoek is bekend dat als het poorttarief structureel te hoog is, de veehouders niet in staat zijn hun bedrijfsvoering te continueren. Het alternatief van mestverwerking is een krimp van de productie. Echter of dat de oplossing is, is sterk te betwijfelen.

Laagwaardige biomassa belangrijk potentieel voor duurzame energievoorziening

Bij een maatschappelijke oriëntatie op een duurzamere samenleving is het noodzakelijk om te komen tot slimmere, efficiëntere en voedselveilige productiemethodes. Omvang is daarbij niet leidend, maar de efficiëntie en duurzaamheidscriteria. Mest is bovendien een van de weinige, maar wel in potentie grote, biomassa bronnen in Nederland waar we nog duurzame energie uit kunnen halen. Als de nationale ambitie om richting 2050 volledig duurzaam te produceren standhoudt, dan kan Nederland zich niet de luxe permitteren om niets te doen met laagwaardige biomassa stromen, zoals mest.

De "natuurlijke" trekker ontbreekt

Zoals eerder aangegeven is samenwerking noodzakelijk om te komen tot realisatie van bio-energieprojecten op basis van dierlijke mest. Individuele ondernemers kunnen het niet alleen, maar wie trekt de kar dan. Het

ontbreekt in de markt aan de natuurlijke trekkers. Om te komen tot een technisch haalbaar en economisch betaalbaar project is het nodig dat plannen ontwikkeld worden. Ontwikkeling van projecten kost echter geld en ondernemers investeren alleen in dit soort trajecten als ze perspectief zien en rendement verwachten. Ontwikkeling van grootschalige projecten zijn kapitaalsintensief. Aangezien de businesscase van mestverwerking en bio-energiepro-

ductie via biogas maar zeer moeizaam rendement leveren, zijn er eigenlijk geen trekkers te vinden die de ontwikkelingskosten voor hun rekening willen nemen.

Het gebrek aan zekerheid van beschikbaarheid van SDE+, remt de ontwikkeling

Het doorlopen van de vergunningprocedures en daaropvolgende subsidie aanvragen kosten in verhouding veel geld. Ook het risico om uiteindelijk, wegens uitputting van het budget, geen SDE+ te kunnen krijgen, is een belangrijke rem om te ontwikkeling van projecten te komen. Het ontbreekt ondernemers aan helder perspectief. Het is in de huidige systematiek eigenlijk niet mogelijk om een inschatting te maken op het verkrijgen van de SDE+ subsidie voor monomestvergistingprojecten. Deze onzekerheid maakt dat niemand bereid is om te investeren in de project ontwikkelingskosten. Hier zit een belangrijk knelpunt.

Revitalisering van Zevenellen door OML

Voor de herontwikkeling van Zevenellen heeft OML gezocht naar een kansrijke en wenselijke herontwikkeling van het terrein. In samenspraak met de samenwerkende partners in Keyport is voor Zevenellen gekozen om in te steken op ontwikkeling van een biobased bedrijventerrein. Deze keuze is mede ingegeven door de aanwezigheid van een sterk agro-complex in Midden Limburg en de economische groeikansen die daaruit verwacht worden. OML is echter maar voor een deel eigenaar/beheerder van het bedrijventerrein. Attero en Nuon Power hebben ongeveer 2/3 van het terrein in eigendom. OLM is de eigenaar van de havenfaciliteiten. Zeker voor de langere termijn ontwikkeling van het terrein is deze faciliteit van strategisch belang. Voor de realisatie van een bio-energiecentrale is, afhankelijk van de gekozen techniek, een bepaalde milieucategorie nodig. Op Zevenellen zijn gronden in verschillende milieucategorieën voorhanden. Deze zijn echter gekoppeld aan bepaalde kavels op het terrein en die zijn weer in eigendom van een van de twee andere eigenaren. Om tot een optimale ontwikkeling van het terrein te komen is samenwerking en afstemming nodig.

Zevenellen is organisatorisch gezien nog geen eenheid

Zoals eerdergenoemd zijn er twee business partijen betrokken die ongeveer 2/3 van het bedrijventerrein in eigendom hebben. Beide partijen willen het liefst hun eigendommen verkopen. Hun belang is een zo hoog mogelijke opbrengst uit de verkoop te halen. Op basis van de nu beschikbare technieken is voor de realisatie van een bio-energieinstallatie grond met een bestemming milieucategorie 4 of 5 nodig. Op de locatie van Nuon Power rust een milieucategorie 5 en op de locatie van Attero een milieucategorie 4. Beide grondeigenaren willen echter hun locatie als geheel verkopen. Voor de locatie van Nuon Power betekent dat in een keer 23,5 ha aankopen. Een duidelijk knelpunt voor initiatiefnemers die in eerste instantie aan 2,5 tot 3 ha genoeg hebben. Bovendien is het haast onmogelijk om een investeerder te vinden die 23,5 ha aankoopt om maar op 2,5 ha iets te bouwen. Op de OML-gronden rust een milieucategorie 3 en 4.

OML kiest voor een andere strategie

Tot voor kort lag de focus van OML vooral op de verkoop van kavels. In het gezamenlijk doorlopen traject is OML tot een andere visie gekomen. Biobased bedrijfsactiviteiten die een belangrijke bijdrage moeten gaan leveren aan het verduurzamen van onze samenleving hebben een lastiger verdienmodel. De winstmarges zijn beperkt en de investeringen vaak hoog. OML heeft daarom een strategisch plan gemaakt waarin een andere rol gekozen

wordt. Een rol waarin langjarig commitment wordt aangegaan. Door gronden in erfpacht uit te geven en een actieve rol in de ontwikkelfase te kiezen is OML ervan overtuigd een positieve rol te kunnen spelen in de realisatie van de meervoudige doelstellingen. OML is klaar voor deze nieuwe taak invulling.

Directe burenen zijn tot op heden nog onvoldoende betrokken

Zoals in de actoreninventarisatie aangegeven horen de burgers die direct omwonend zijn van de projecten ook in deze categorie thuis. Zij hebben direct met de lusten en lasten van het project te maken en hebben in die zin ook een “business belang”. In de regel vrezen de directe burenen voor overlast en vermindering van het leef- en woongenot. Voor deze categorie is het dan ook van belang om duidelijk garanties te kunnen geven dat de vrees ten onrecht is. Of te zoeken naar toegevoegde waarde voor hen. Deze actoren worden vaak pas in het proces betrokken als er een idee of concept is uitgewerkt. Er is dan sprake van procedurele ongelijkheid. Bovendien bepalen de initiatiefnemers het moment en tempo van het proces en zullen burgers/burenen alleen maar reactief kunnen acteren. Dit is vaak de oorzaak van toename van de weerstand. Het is dan ook een belangrijke punt van aandacht in het proces. Het hebben van een duidelijk aanspreekpunt, een duidelijk gezicht van de initiator van het initiatief is daarom van belang. Dit vergroot de transparantie en draagt bij aan het bouwen van vertrouwen.

D. Analyse van de creatieve waarde actoren

Creatieve buitenstaander faciliteert

Actoren die de creatieve waarde inbrengen hebben per definitie alleen een faciliterende rol. Er is geen sprake van directe of indirecte lusten of lasten. Van belang is wel om goed af te wegen in welke categorie actoren thuishoren in het proces. Vaak komen technologieleveranciers met innovatieve oplossingen en creatieve projectontwikkelaars ten tonele. Ze hebben de neiging om zich te positioneren als brenger van de oplossing, doen zich voor als business actor. Er is dan echter alleen een belang om producten of diensten te leveren. De echte belanghebbenden zijn en blijven toch de partijen die op moeten draaien voor de financiële haalbaarheid van het project. In dit project zijn dat de leveranciers van de benodigde mest en de investeerder/exploitant van de installatie. Van belang is om goed te wegen welke creatieve waarde actor van toegevoegde waarde kan zijn. Want inbreng van deze waarde is wel noodzakelijk om de gewenste ontwikkeling op gang te krijgen.

Vrije actor als trekker heeft voordelen

In de regel kan geconstateerd worden dat samenwerkingsprocessen waarin sprake is van conceptwaarde niet of moeizaam opgang komen als een van de business partijen de trekkersrol op zich neemt. Deze partij mag dan keihard aan het werk en de andere actoren leunen als het ware achterover. Een creatieve actor kan hierin van toegevoegde waarde zijn, omdat deze zonder individueel belang opzoek kan gaan naar de deelbelangen. Om zo te komen tot een gezamenlijk gedragen plan, waar iedereen zijn of haar deel in terug kan vinden.

5. Conclusies en aanbevelingen

Geconstateerd kan worden dat er in de basis voldoende draagvlak is voor de realisatie van een bio-energiecentrale op bedrijventerrein Zevenellen. Vooral bij overheden en business partijen is het draagvlak aanwezig. Het initiatief past binnen diverse ambities van de overheden. De agrarische sector ziet in de realisatie van een bio-energiecentrale een duurzame oplossing voor productie van bio-energie en het verwerken van mest-mineralen. Tot op heden is er echter geen tot weinig aandacht besteed aan de draagvlakontwikkeling bij burgers en direct omwonenden. Op basis van ontwikkelingen rond het bedrijventerrein Zevenellen en eerdere initiatieven kan wel geconcludeerd worden dat de omgeving kritisch kijkt naar de ontwikkelingen. Het is onduidelijk in hoeverre hier sprake van draagvlak is. Dit aspect verdient nog extra aandacht. Het opzetten van een professioneel dialoogtraject is gewenst. Zeker bij de aanstaande ruimtelijke transitie van het bedrijventerrein Zevenellen. Een goede, duurzame relatie met alle actoren is de beste basis voor succes en ligt in het waarborgen van de volgende vijf factoren:

- Betrek alle belanghebbenden vroegtijdig en waardeer elkaars mening
- Zorg voor een professionele aanpak, bereid gesprekken goed voor
- Wees open en eerlijk over effecten
- Maak afspraken en kom ze na
- Onderhoud en monitor de relaties

Het rapport heeft als ondertitel mee gekregen 'draagvlak is niet vanzelfsprekend, en ambitie niet vrijblijvend'. De partijen met ambitie zijn gezamenlijk verantwoordelijk om te werken aan draagvlak. Daarom het advies om samen aan de slag te gaan en samen vorm te geven aan de invulling van het project. Organisatorisch is de realisatie van een bio-energiecentrale haalbaar, maar daarvoor moet wel nog wat gebeuren. Hier volgen een aantal aanbevelingen zowel op het vlak van draagvlak als op organisatorische haalbaarheid.

Aanbeveling : Communicatie gaat voor techniek

Bedenk dat in dit soort trajecten traditioneel eerst gesproken wordt met de technische mensen en pas later de communicatie mensen betrokken worden. Beter is om eerst de communicatiestrategie te bepalen. Dan te starten met het communicatieproces en pas daarna te gaan kijken naar een technisch concept.

Aanbeveling: Ga aan de slag met een dialoogtraject met de omgeving.

De zeven Midden-Limburgse gemeenten hebben samen een visie opgesteld waarin bedrijventerrein Zevenellen omgevormd moet worden tot een biobased bedrijventerrein.

Zoals aangegeven is met de presentatie van het visie-document de realisatie nog geen feit. Vanuit de maatschappij is er vanuit diverse invalshoeken weerstand. Of het nu om biovergisting gaat of het 'niet in mijn achtertuin' idee, burgers zijn mondig en weten de juridische kanalen te vinden om projecten stevig te vertragen of te verhinderen. Belangrijk bij het krijgen van draagvlak bij duurzame energieprojecten in het algemeen is dat omwonenden vrezen voor overlast. Het is dus van het grootste belang om helder te maken hoe eventuele overlast wordt voorkomen en hoe omgegaan wordt met het oplossen van overlast, mocht deze toch ontstaan. Heldere eenduidige communicatie is van belang. Communicatie en managen van

verwachtingen zijn aan elkaar gekoppeld. Hierbij speelt verder dat er ten alle tijden sprake is van een bepaalde procedurele ongelijkheid tussen de verschillende actoren. Partijen moeten zich bewust zijn van dit aspect en daarnaar handelen.

Aanbeveling: Ga opzoek naar optimale meerwaarde voor betrokken actoren

Het bedrijventerrein Zevenellen is ruim 80 ha groot en kent al een lange geschiedenis. Nu de traditioneel gevestigde bedrijven met hun activiteiten stoppen is de keuze gemaakt om het terrein te revitaliseren. Alle mogelijkheden afwegende is gekozen om er een terrein van te maken waar bedrijven gevestigd kunnen worden die gericht zijn op de biobased economie en duurzame energie. De milieucategorie bestemmingen blijven van kracht. Deze keuze is gemaakt omdat de locatie een bepaalde waarde heeft en ook bij revitalisering zal moeten kunnen opbrengen. Met dit uitgangspunt is ook duidelijk dat dit tot spanning met de omgeving zal leiden. Als de omgeving een vrije keuze had, zou ze liefst het terrein omvormen tot iets heel anders. Dat is echter niet de situatie. Daarom is het des te belangrijker om in een heel vroeg stadium aan de slag te gaan met een omgevingsdialoog en op zoek te gaan naar waar de mogelijke knelpunten liggen en of er haalbare oplossingen gevonden kunnen worden. Wees ook helder dat het niet iedereen naar de zin is te maken; de uitdaging is om op zoek te gaan naar de optimale meerwaarde voor de diverse actoren. Naast een bio-energiecentrale kan het mogelijk gewenst zijn om ook iets met wind- en zonne-energie te doen. Dit soort duurzame energiebronnen bieden in de regel meer aanknopingspunten om omwonenden meerwaarde te bieden. Meerwaarde zit vaak in de combinatie van verschillende bedrijfsactiviteiten.

Aanbeveling: Zorg dat Nuon Power, Attero en OML tot een regisseur komen.

Zoals blijkt uit de analyse is het realiseren van een bio-energiecentrale op Zevenellen een complexe exercitie. Tot op heden is het niet geluk om het via de traditionele route iets te realiseren. Het idee van grond te koop aanbieden en een loket openstellen waar een vergunning aangevraagd kan worden, werkt in deze niet. Zevenellen is als bedrijventerrein voor biobased bedrijven nog niet klaar. Er is niet één loket, dat verantwoordelijk is voor het geheel. Daar is wel behoefte aan. Voor een snelle ontwikkeling van het bedrijventerrein is het gewenst dat Nuon Power, Attero en OML tot een gezamenlijke aanpak komen. OML heeft dit onderkend en is gedurende het onderzoeksproces in actie gekomen en heeft haar rol gepakt. Met de ontwikkeling van haar strategisch plan is een duidelijk keuze gemaakt voor de aanpak. OML is klaar om tot uitvoering over te gaan, dat kan OML echter niet alleen. Nodig is dat alle betrokken actoren zich uitspreken voor een eenduidige aanpak. De complexiteit vraagt om een regisseur met mandaat.

Aanbeveling: Duidelijker mandaat van lokale en provinciale overheden nodig

Voor de ontwikkeling van Zevenellen als biobased bedrijventerrein heeft OLM een duidelijk mandaat nodig van de zeven Midden-Limburgse gemeenten. Uitvoeringskracht is vereist. Ook van de provincie is een actievere rol wenselijk. Duurzaamheid, innovatie en biobased economy staan centraal in de ambities van de provincie. Hierbij is sterk de focus gericht op de verschillende campussen, maar een bedrijventerrein als Zevenellen is in de realisatie van de ambities van cruciaal belang. Dit soort terreinen zijn onmisbaar om regionale biomassa te verwerken tot biobased producten. Het vormt eigenlijk de basis en daarom is in het realisatietraject een actievere rol van de provincie nodig.

Aanbeveling: Vorm een consortium van business partijen

Uit de analyse blijkt duidelijk dat er behoefte is aan een consortium van partijen die gezamenlijk het initiatief nemen voor de realisatie. Het is aan te bevelen dat Comiva hierin de leiding neemt. Parallel aan dit onderzoek is gekeken naar technisch haalbare concepten. Het is aan Comiva om te bepalen welke combinatie van technisch concept en samenwerkingspartners het beste passen. Om te komen tot realisatie zullen er achtereenvolgend een aantal stappen gezet moeten worden. Als eerste moet er gekozen worden voor een technisch concept. Vervolgens moet helder worden of het financieerbaar is. Dan zullen de benodigde vergunningen aangevraagd moeten worden. Pas als er een technisch haalbaar en financieerbaar concept ligt met een vergunning, kan er een aanvraag voor een SDE+ subsidie ingediend worden. Pas met het ontvangen van een SDE+ beschikking kan er groen licht gegeven worden tot de bouw van een installatie. Zonder SDE+ subsidie is een dergelijk project niet haalbaar.

Aanbeveling: Zoek gezamenlijk naar dekking van de ontwikkelingskosten

Het grote risico bij de ontwikkeling van een bio-energiecentrale zit in de ontwikkelingskosten. Alleen als er een SDE+ beschikking verkregen wordt, kan het plan gerealiseerd worden. Het vraagt echter een behoorlijke doorlooptijd van alle procedures voordat het zover is. En het gehele ontwikkeltraject kost behoorlijk veel geld. Gezien het zeer beperkte financiële rendement dat te behalen is met een bio-energiecentrale zijn er weinig partijen te vinden die alleen willen opdraaien voor de ontwikkelkosten en de daaraan verbonden risico's. Het is daarom noodzaak dat alle betrokken actoren gezamenlijk zoeken naar een optimale verdeling van de kosten en risico's. Het gaat tenslotte om een eerste stap in het duurzamer maken van onze maatschappij en dat is een gezamenlijke verantwoordelijkheid.

Voncken E Projecten
Bochtstraat 2
6035 SH Ospel
ondernemen@tonvoncken.nl

december 2015

6. Literatuur

- Markt voor Mest – Update. Rapport september 2015, Innovatienetwerk G. Boosten en J. De Wilt.
- Markt voor mest. Rapport 2001, Innovatienetwerk G. Boosten en J. De Wilt.
- De bijdrage van monomestvergisting aan grootschalige mestverwerking. Rapport februari 2014, Groen Gas Nederland, T. Voncken.
- Studie LEI en WUR, 2012, Monitoring mestmarkt 2011 en Broens et al
- Grond voor samenwerking. Boek 2008, Berenschot, Th Camps.
- Strategisch plan Zevenellen van OML 2015.
- Illustraties van Imagro, gemaakt in opdracht van OML en alleen te gebruiken na gevraagde toestemming.

VONCKEN PROJECTEN

verbindt ecologie en economie